

Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 31.12.2013 року

Система недержавного пенсійного забезпечення (далі – НПЗ) становить третій рівень пенсійної системи. Її розбудова здійснюється, починаючи з 2004 року після набрання чинності Законом України «Про недержавне пенсійне забезпечення». Основу такої системи складають недержавні пенсійні фонди.

Станом на 31.12.2013 в Державному реєстрі фінансових установ містилася інформація про 81 недержавний пенсійний фонд (далі – НПФ) та 28 адміністраторів НПФ (довідково: станом на 31.12.2012 у Державному реєстрі налічувалось НПФ – 94, адміністраторів – 37).

Згідно даних Державного реєстру фінансових установ недержавні пенсійні фонди зареєстровано у 9 регіонах України. Найбільша кількість НПФ зосереджена у м. Києві – 61 або 75,3% від загальної кількості зареєстрованих НПФ.

Аналіз діяльності ринку недержавного пенсійного забезпечення проведено на підставі поданих звітних даних станом на 31.12.2013 року.

Основні показники діяльності НПФ, згідно з поданими звітними даними, та темпи їх приросту наведені в таблиці 1.

Таблиця 1

Динаміка основних показників діяльності недержавних пенсійних фондів

Показники	Станом на 31.12.2011	Станом на 31.12.2012	Станом на 31.12.2013	Темпи приросту, %	
				станом на 31.12.2012/ станом на 31.12.2011	станом на 31.12.2013/ станом на 31.12.2012
Загальна кількість укладених пенсійних контрактів, тис. шт.	75,0	61,4	61,4	-18,1%	0,0%
Кількість учасників за укладеними пенсійними контрактами, тис. осіб	594,6	584,8	840,6	-1,6%	43,7%
Загальні активи НПФ, млн. грн.	1 386,9	1 660,1	2 089,8	19,7%	25,9%
Пенсійні внески, всього, млн. грн.	1 102,0	1 313,7	1 587,5	19,2%	20,8%
у тому числі:					
- від фізичних осіб	50,6	58,6	66,5	15,8%	13,5%
- від фізичних осіб-підприємців	0,2	0,2	0,2	0,0%	0,0%
- від юридичних осіб	1 051,2	1 254,9	1 520,5	19,4%	21,2%
Пенсійні виплати, млн. грн.	208,9	251,9	300,2	20,6%	19,2%
Кількість осіб, що отримали/отримують пенсійні виплати, тис. осіб	63,1	66,2	69,0	4,9%	4,2%
Сума інвестиційного доходу, млн. грн.	559,9	727,0	953,3	29,9%	31,1%
Прибуток від інвестування активів недержавного пенсійного фонду, млн. грн.	473,3	620,3	818,0	31,1%	31,9%
Сума витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, млн. грн.	86,6	106,6	135,3	23,1%	26,9%

Станом на 31.12.2013 адміністраторами недержавних пенсійних фондів було укладено **61,4 тис. шт. пенсійних контрактів з 50,1 тисячами**

вкладників, з яких юридичні особи становлять 2,4 тисячі вкладників або 4,8 %, на яких припадає 1 520,5 млн. грн. пенсійних внесків (95,8 % від загального обсягу пенсійних внесків за системою НПЗ), а 47,7 тисячі вкладників або 95,2% є фізичні особи.

При цьому, порівняно з кінцем 2012 року кількість контрактів з юридичними особами зменшилася на 3,0%, а з фізичними особами зросла на 0,8 % (рис.1).

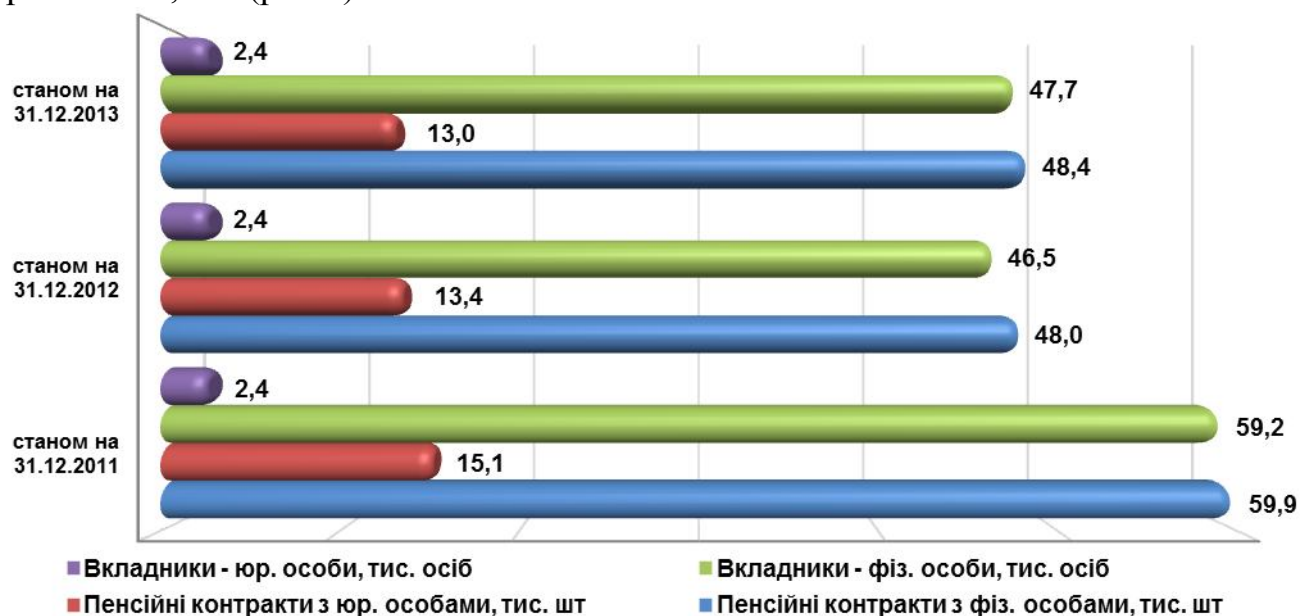

Рис.1. Динаміка кількості укладених пенсійних контрактів та кількості вкладників за 2011 – 2013 рр.

Станом на 31.12.2013 кількість учасників **НПФ** відповідно до укладених контрактів становила **840,6 тис. осіб** (на кінець 2012 року – 584,8 тис. осіб).

Рис. 2. Динаміка кількості учасників НПФ за 2011 – 2013 рр.

Як видно з рисунка 2, починаючи з 2012 року кількість учасників НПФ значно збільшилась.

Станом на 31.12.2013 серед учасників НПФ переважну більшість становили особи віком від 25 до 50 років, а саме 64,5%, та особи вікової групи від 50 до 60 років, що становили 24,4%.

Частка учасників НПФ вікової групи старше 60 років становила 5,7%, вікової групи до 25 років – 5,4% (рис. 3).

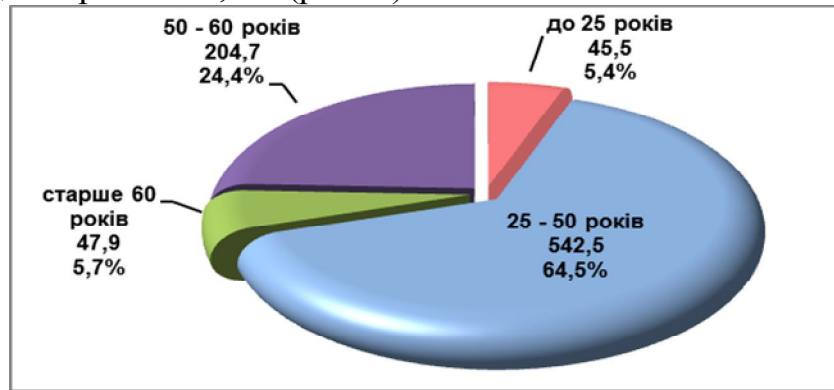

Рис.3. Розподіл учасників НПЗ за віковими групами (тис. осіб) станом на 31.12.2013

На рисунку 4 відображено кількість учасників НПФ (у розрізі вікових груп та за статевою ознакою).

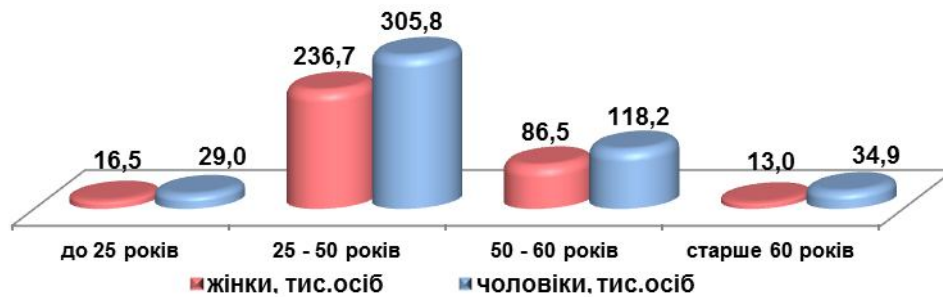

Рис.4. Кількість учасників за віковими групами та за статевою ознакою станом на 31.12.2013

Як видно з рисунка 4, серед учасників НПФ у розрізі вікових груп більшість становлять чоловіки. Причому у віковій групі старше 60 років їхня кількість перевищує кількість жінок більш ніж удвічі (у 2,7 разів).

Пенсійні виплати (одноразові та на визначений строк) станом на 31.12.2013 становили **300,2 млн. грн.**, збільшившись протягом 2013 року на 19,2 % (рис.5), при цьому одноразові виплати – на 16,5 %, пенсійні виплати на визначений строк – на 85,6 %.

Рис. 5. Пенсійні виплати за 2011 – 2013 рр.

Сукупно недержавними пенсійними фондами станом на 31.12.2013 було здійснено пенсійних виплат (одноразово та на визначений строк) **69,0 тисяч учасників**, тобто 8,2% від загальної кількості учасників отримали пенсійні виплати.

Одним із основних якісних показників, які характеризують систему НПЗ, є сплачені **пенсійні внески**.

Станом на 31.12.2013 сума **пенсійних внесків** становила **1 587,5 млн. грн.**, що на 20,8% більше або на 273,8 млн. грн. порівняно з кінцем 2012 року.

Загальний обсяг активів, сформованих пенсійними фондами, станом на 31.12.2013 становив **2 089,8 млн. грн.** Усього за 2013 рік активи недержавних пенсійних фондів зросли на 20,6% або на 429,7 млн. грн. (рис.6).

Рис.6. Динаміка основних показників системи НПЗ за 2011 – 2013 рр. (млн.грн.)

Для НПФ властиво формувати портфель, до якого входять об'єкти інвестування з мінімальним ступенем ризику. Тому особливого значення набуває вибір інвестиційних інструментів, використовуючи які НПФ зможуть забезпечити захист грошових коштів населення від інфляційних процесів і при цьому отримувати визначений приріст капіталу.

Станом на 31.12.2013 року переважними напрямками інвестування пенсійних активів стали депозити в банках (36,4% інвестованих активів), облігації підприємств, емітентами яких є резиденти України (31,0%), акції українських емітентів (13,3%), цінні папери, дохід за якими гарантовано Кабінетом Міністрів України (11,5%) (рис. 7).

Рис.7. Структура інвестованих пенсійних активів станом на 31.12.2013 (млн. грн.)

Метою інвестування пенсійних активів є, насамперед, збереження пенсійних заощаджень громадян. Тому стратегія інвестування недержавних пенсійних фондів є більш консервативною, ніж у інших фінансових установ.

Загальна вартість **доходу, отриманого від інвестування пенсійних активів**, станом на 31.12.2013 становила **953,3 млн. грн.** або 60,1% від суми залучених внесків, збільшившись протягом 2013 року на 226,3 млн. грн., або на 31,1%.

Витрати, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, станом на 31.12.2013 зросли на 26,9% у порівнянні з кінцем 2012 року і в цілому за час існування пенсійних фондів становлять **135,3 млн. грн.**, або 6,5% від загальної суми активів НПФ (рис. 8).

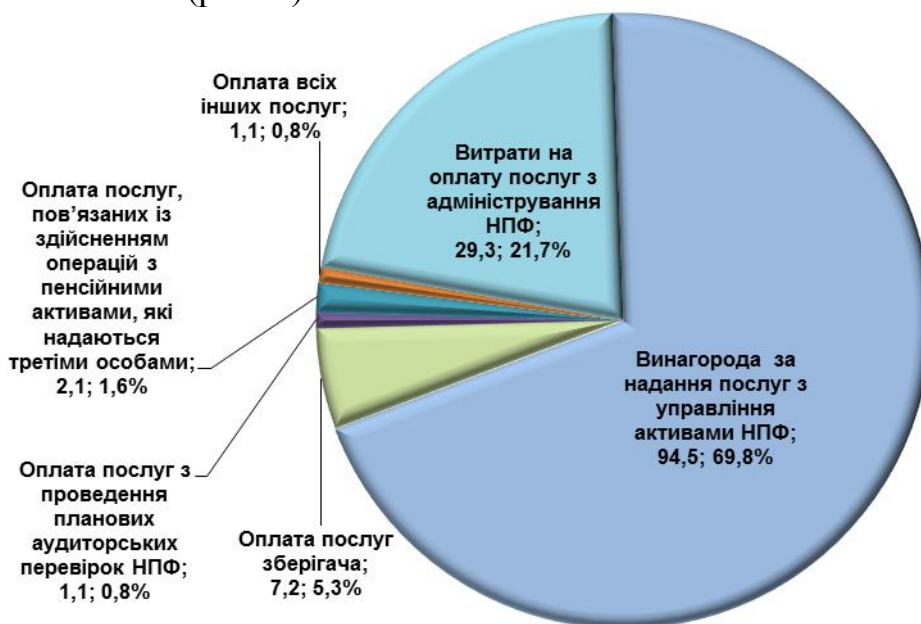

Рис.8. Структура витрат, відшкодованих за рахунок активів НПФ, станом на 31.12.2013 (млн. грн.)

Основна частина витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів, припадає на оплату послуг з управління активами недержавних пенсійних фондів – 69,8% від загальної суми витрат. Витрати на оплату послуг з адміністрування пенсійного фонду становили 21,7% від загальної суми витрат, що відшкодовуються за рахунок пенсійних активів. Оплата послуг зберігача, який здійснює відповідальне зберігання активів пенсійного фонду – 5,3% від загальної суми витрат.